

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

Afdeling Ontwikkeling

De Minister van Justitie,
Dr. E.M.H. Hirsch Ballin
d.t.v. mr. M.A.H.Kempen
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2595 CL Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

t (070) 361 97 93; (070) 361 98
92
f (070) 361 97 46
www.rechtspraak.nl

datum 8 oktober 2008
contactpersoon J. Calkoen-Nauta
doorkiesnummer 070 - 361 9793
faxnummer 070 - 361 9746
e-mail j.calkoen@rechtspraak.nl
ons kenmerk UIT 13278 / ONTW JC
uw kenmerk 5547457/08/6
onderwerp Herziening Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen

Geachte heer Hirsch Ballin,

Bij brief van 16 juni 2008 met bovenvermeld kenmerk verzocht u de Raad voor de rechtspraak (hierna de “**Raad**”) te adviseren inzake het conceptwetsvoorstel “Wijziging van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen, het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten, in verband met de aanpassing van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbeperkende jeugdsancties” (hierna het “**wetsvoorstel**”). Tevens verzocht u daarbij afzonderlijk advies over het voornemen de termen verblijfsplan en behandelplan te vervangen door de term “perspectiefplan”.

Gehoord de gerechten, adviseert de Raad als volgt.¹

1. Algemeen

Het voorstel beoogt een verbetering van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbeperkende jeugdsancties. De Raad gaat hieronder met name in op de voorstellen die betrekking hebben op de rechtspraak en beperkt zich voor het overige tot enkele algemene opmerkingen.

De Raad is positief ten aanzien van een planmatige aanpak van jongeren. Het verblijf van een jongere in een justitiële jeugdinrichting wordt gezien als onderdeel van een groter traject waarbij ketenpartners als jeugdreclassering en jeugdzorg van belang zijn voor de nazorg.

¹ De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklust van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechters zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 8 oktober 2008
kenmerk UIT 13278 / ONTW JC
pagina 2 van 7

Dat alle jeugdinrichtingen voortaan in beginsel behandeling kunnen aanbieden vergroot de mogelijkheden voor een snelle persoonsgerichte aanpak die de effectiviteit van het verblijf ten goede kan komen. Het geeft jongeren bovendien meer kans op een plaats in hun eigen regio.

2. **Perspectiefplan**

De term “perspectiefplan” benadrukt dat gewerkt wordt aan herintegratie van een jongere en aan een toekomst waarin die jongere een opbouwende rol in de samenleving kan gaan vervullen. De Raad acht deze aanduiding – waarover u afzonderlijk advies vraagt – een goede keuze.

3. **Nazorg**

Het voorstel voorziet in verplichte nazorg voor alle jeugdigen die een justitiële jeugdinrichting verlaten. Zowel na het ondergaan van een Pij-maatregel als na de tenuitvoerlegging van jeugddetentie. Jongeren die jeugddetentie ondergaan, krijgen een ander wettelijk kader voor verplichte nazorg dan de jongeren die een Pij-maatregel hebben opgelegd gekregen, namelijk via een voorwaardelijk deel van de straf die geëist wordt door de officier van justitie en via een uitbreiding van het scholings- en trainingsprogramma (stp) voor deze groep. De vraag is of het jeugdstrafrecht met zijn in duur beperkte mogelijkheid voor detentiestraf zich daarvoor leent en of de consequentie niet zal zijn dat naar het volwassenenstrafrecht wordt gegrepen. De Raad zou dat een ongewenste ontwikkeling vinden.

4. **De voorgestelde wijzigingen in de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen**

Artikel I, onderdelen G en H (aanpassing artikelen 8, 12 en 13 Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen):

In art. 8, eerste lid onder g van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen (Bjj) wordt gesproken over personen ten aanzien van wie een rechterlijke machtiging op grond van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (BOPZ) is gegeven en die in afwachting zijn van plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis als bedoeld in art. 1, eerste lid, onderdeel h van de Wet BOPZ.

In artikel 13 Bjj worden termijnen voorgeschreven voor plaatsing van personen als bedoeld in art. 8, eerste lid onder g Bjj. Plaatsing van deze personen geschiedt voordat de termijn van de maatregel drie maanden heeft gelopen (lid 1). Indien de plaatsing niet binnen deze termijn mogelijk is, kan de selectiefunctionaris de termijn telkens met drie maanden verlengen (lid 2).

De Raad vraagt zich af hoe art. 8, eerste lid onder g juncto de artikelen 12 en 13 Bjj zich verhouden tot artikel 10, eerste lid van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Wet BOPZ). Overeenkomstig laatstgenoemd artikel kan een voorlopige machtiging tot opname in een psychiatrisch ziekenhuis namelijk niet meer ten uitvoer worden gelegd wanneer er meer dan twee weken na haar dagtekening zijn verlopen.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 8 oktober 2008
kenmerk UIT 13278 / ONTW JC
pagina 3 van 7

5. De voorgestelde wijzigingen in het Wetboek van Strafrecht

Artikel II, onderdelen A, B en C (aanpassingen van de regeling van de Pij-maatregel in verband met het bieden van verplichte nazorg):

- De constructie van de inbedding van de gewenste nazorg in de regeling van het Wetboek van Strafrecht roept vragen op. Een vergelijking met de regeling van de voorwaardelijke beëindiging van de terbeschikkingstelling ligt voor de hand. Tijdens de voorwaardelijke beëindiging loopt de tbs door (zie art. 38h Sr). Het is de vraag of deze constructie niet ook meer recht zou doen aan de feitelijke situatie zoals deze kennelijk voor ogen staat bij de voorwaardelijke beëindiging van de Pij.

Door de plaats van de bepaling van het achtste lid van art. 77s in het artikel over oplegging (en niet ook de verlenging van de maatregel, waarop art. 77t ziet) lijkt het erop dat als de eerste termijn van de maatregel afloopt, er sprake is van een “voorwaardelijk einde”, ook als de verlenging is bevolen. De vraag rijst bijvoorbeeld ook op welke titel een terugplaatsing als bedoeld in art. 77s ter, derde lid Sr zou plaatsvinden.

In ieder geval behoeft het verheldering waarom in het voorstel in dit opzicht voor een andere constructie wordt gekozen dan bij de voorwaardelijke beëindiging van de tbs.

Men kan zich – mede in het verlengde van het voorgaande -afvragen of de term “beëindiging” (die wel gebruikt wordt in art. 77s bis Sr maar niet in art. 77s, achtste lid Sr) niet een uitdrukkelijke beslissing veronderstelt, zoals in de regeling van de tbs het geval is, in plaats van een situatie die van rechtswege intreedt, zoals in het voorstel.

- Blijkens de toelichting wordt bedoeld te voorzien in nazorg aan het eind van de duur van de maatregel, dan wel één of tweemaal verlengde maatregel. Het is de vraag of deze bedoeling wel goed is neergelegd in de voorgestelde regeling. Artikel 77s, achtste lid Sr wekt – mede in combinatie met de toepasselijkverklaring in art. 77t, vierde lid Sr – de indruk dat na het verstrijken van elke termijn er sprake is van een voorwaardelijk einde van de maatregel zodat het regime van nazorg van toepassing zou zijn.
- Anders dan bij andere voorwaardelijke constructies lijkt geen uitdrukkelijke regeling te worden voorgesteld van een procedure bij overtreding van de voorwaarden. Een toelichting hierop ontbreekt.
Mocht daarin voorzien zijn door de procedure van art. 77s, derde lid Sr, dan wordt geadviseerd dit in de toelichting op te nemen.
- Bij art. 77s bis, vierde lid Sr rijst de vraag of er zich geen situaties kunnen voordoen waarin de betrokkene verstoken blijft van nazorg doordat de sancties als bedoeld onder a en b reeds volledig ten uitvoer zijn gelegd.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 8 oktober 2008
kenmerk UIT 13278 / ONTW JC
pagina 4 van 7

- Verder kan met betrekking tot het vierde lid de vraag worden gesteld of de formulering gelukkig is gekozen nu het waarschijnlijk niet de bedoeling zal zijn om met de buitentoepassingverklaring van art. 77s, achtste lid Sr ook de bepaling in de eerste zin van dat lid te treffen, die inhoudt dat de maatregel eindigt door tijdsverloop.
- Met betrekking tot de verlengingsprocedure rijst de vraag naar de uitwerking in de praktijk. Is het niet verstandig om daarvoor termijnen in de wet op te nemen? Of wordt van de rechter verwacht dat deze de termijnen “ambtshalve” in de gaten houdt, nu hij ook ambtshalve tot de beslissing tot dan wel omtrent verlenging moet komen?
- De formulering van het voorgestelde art. 77s ter, zesde lid Sr is niet geheel duidelijk. Staat alleen hoger beroep tegen een beslissing over verlenging open als bedoeld in het derde lid als deze terugplaatsing inhoudt? Zo ja, dan rijst de vraag waarom tegen een beslissing tot verlenging van de “voorwaardelijke beëindiging” met een termijn van ten hoogste één jaar op zich geen hoger beroep open staat. Deze vraag wordt niet beantwoord in de toelichting. Wellicht kan een vergelijking worden gemaakt met de regeling van de ISD, waarin tegen de beslissing op een tussentijdse toetsing door de rechtbank in eerste aanleg hoger beroep is opengesteld op het gerechtshof Arnhem. Het zal duidelijk zijn dat een en ander consequenties kan hebben voor de werklasterberekningen.
- Een bepaling over overgangsrecht ontbreekt. In ieder geval in verband met de wijziging van de regeling van de beëindiging van de Pij zou een bepaling inzake het overgangsrecht de gewenste verduidelijking kunnen bieden.

6. Artikelsgewijs commentaar

De Raad heeft naar aanleiding van het thans voorliggende ontwerp een aantal nadere vragen en opmerkingen van overwegend redactionele aard. Gezien de aard van deze vragen zijn deze opgenomen in bijlage 1 bij dit advies.

7. Werklastgevolgen van het wetsvoorstel

Het voorgestelde wetsontwerp heeft gevolgen voor de werklast van de Rechtspraak. In tegenstelling tot de huidige situatie zal op grond van de voorgestelde wetswijziging elke PIJ-maatregel “voorwaardelijk” eindigen (artikel 77s lid 8 (nieuw)). De rechter zal dit voorwaardelijke einde zes tot twaalf maanden na (voorwaardelijke) beëindiging van de PIJ-maatregel moeten toetsen ex art 77s ter lid 3 (nieuw) Sr.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 8 oktober 2008
kenmerk UIT 13278 / ONTW JC
pagina 5 van 7

Gevolgen voor het aantal zaken

Als gevolg van de introductie van een extra toetsingsmoment wordt een toename in het aantal zaken verwacht. De bepaling van het aantal extra zaken is gebaseerd op het gemiddelde aantal zaken dat de afgelopen jaren is ingestroomd. Gemiddeld zijn tussen 2003 en 2007 170 strafrechtelijke jeugdmaatregelen (Pij) per jaar opgelegd². De Raad verwacht dat dit aantal de komende jaren gelijk zal blijven. Dit betekent dat als gevolg van het wetsvoorstel 170 extra zaken (lees: toetsingen) door de rechter per jaar zullen worden afgedaan.

In extremis kunnen de zaken leiden tot hoger beroepszaken, die alle als MK-zaak zullen worden afgehandeld door het Gerechtshof te Arnhem. Het gemiddelde hoger beroepspercentage van MK-zaken bedraagt 30%. De Raad schat dat dit percentage bij onderhavige toetsingsen lager zal zijn. Naar schatting zal in 10% van de toetsingszaken hoger beroep worden ingesteld, wat neerkomt op 17 extra hoger beroepszaken per jaar.

Gevolgen voor de prijs per zaak

Als gevolg van het wetsvoorstel wordt geen wijziging in de behandeltijd van het afdoen van een MK-zaak voorzien. De nieuwe toetsingsprocedure is vergelijkbaar met de procedure rond de verlenging van TBS en de gedragsbeïnvloeding jeugd (de huidige procedure voor verlenging Pij) en zal door rechtbank en hof als een reguliere MK-zaak worden afgedaan. Wel zal door de toename van het aantal MK-zaken de gemiddelde zaakswaarde van de zogenaamde productgroepprijs van straf/rechtbank en straf/hof toenemen, waardoor de prijs per zaak voor deze categorieën zal stijgen.

In tabel 1 zijn de door de Raad verwachte werklasteffecten (in €) weergegeven voor de eerste en tweede aanleg.

Tabel 1.

	Jaar 1	Jaar 2	Jaar 3 e.v.
Effect van hogere aantallen	125.000	152.000	152.000
Effect van hogere prijs	<u>748.000</u>	<u>777.000</u>	<u>777.000</u>
Totaal werklasteffect	873.000	929.000	929.000

² www.dji.nl, Feiten en cijfers, juli 2008

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 8 oktober 2008
kenmerk UIT 13278 / ONTW JC
pagina 6 van 7

Ten slotte

Indien na het uitbrengen van dit advies het wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de informatievoorziening aan en de voorbereiding van de gerechten op de invoering van de onderhavige regeling verzoekt de Raad u hem te informeren over de indiening van het wetsvoorstel bij de Tweede respectievelijk de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wettekst in het Staatsblad.

Hoogachtend,

mr. Th. Groeneveld
Lid Raad voor de rechtspraak.

de Rechtspraak

Raad voor de
rechtspraak

datum 8 oktober 2008
kenmerk UIT 13278 / ONTW JC
pagina 7 van 7

Bijlage 1

Opmerkingen van redactionele aard (Bjj, Sr en Sv)

- artikel 77 bis, tweede lid Sr: het is qua systematiek (zie bijvoorbeeld artikel 77z Sr, maar ook 38p, derde en vierde lid Sr) niet logisch de onder sub b genoemde voorwaarde aan te duiden als "algemene voorwaarde".
- artikel 77s ter, eerste lid: het woord "telkens" is gezien het tweede lid overbodig.
- artikel 77s ter, derde lid, derde regel: moet "tot" niet gelezen worden als "over"?
- artikel 77s ter, derde lid, zesde regel: "alsnog" lijkt overbodig.
- artikel 77s ter, vijfde lid, aanhef: moet "daarbij" niet worden uitgeschreven als "bij de beslissing omtrent verlenging"?
- artikel 493, eerste lid Sv: dient na "De rechter kan daarbij een stichting als bedoeld in artikel 1, onder f, van de Wet op de jeugdzorg" niet te worden toegevoegd "opdracht geven"?